

Super Ant.
~~CXXXV~~ P. P.

1779.

59 S V P E R

ART. CXXXIII.

C. C. C.

203

Kp 4338

Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
Viribus: et versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri.

HORAT. de A. P. v. 38 seqq.

LIPSIAE. CIOICCLXXIX.

EX OFFICINA LANGENHEMIORVM HAERED, ET
KLAUBERTHIA.

Scriptum nobis est glomer, cuius filum
agglomerando intemeratum ac vnicum vsque
ad finem raro manet.

VIRO. DOCTISSIMO.

AMICO. SVO. SVAVISSIMO.

IOHANNI. GOTTLIEB.

MVELLERO.

QVIDQVID. SVAE. EST. SCHEDVLAE.

SOLEMNI. FORMVLA.

D. D. D.

IOH. CHRISTIAN. HELLBACH

I. VTR. ST.

VIRO DOCTISSIMO.

MIRICO SVO SVAVISSIMO.

IOHANNI GOTTLIB.

MVLLERO.

CONDIVID. SVAT. EST. SCHEDVLA.

SOLIMV. TERMVLA.

D. D. G.

ION CHRISTIAN. HELFACH.

L. V. S. T.

*In TVVM exactissimum iudicium
publicum erga TE voluntatis meae
testem produci iubeo. Respondebit TI-
BI interroganti, num producens lar-
vam reprehendentis, qua hora ante-
meridiana indutus fuit, deposuerit?
Non negabit. Imo vero testabitur, si
ad hunc articulum venies, me TIBI
ex animi sententia gratulari posse de
novo specimine diligentiae ac doctrinae,
et videre TE nouis iam honoribus frui-
turum. Praeterea edet ille documen-
tum, testimonium verae amicitiae, hunc
tenuem*

tenuem ipsum libellum, quem alius iudicio ob ipsam amicitiam, et quia TE scio inprimis aequum scriptiunculae censorem esse futurum, dare nolui. Destina isti sortem, siue obliuionis noctem, siue iudicii TVI quasi lumen. Si hoc, patieris, ut monumentum sit confirmandae amicitiae, quae mihi tam est cara atque gloriosa, quam quod opto, ut non TV solum, sed et quilibet sciat, me esse istius officii atque omni obseruantia nemini secundum. Lipsiae d. XII. ante Calend. Ianuarii. CICIDCCCLXXIX.

DISQVISITIO IVRIS CRIMINALIS
SVPER ART. CXXXIII.
CONSTITVT. CRIM. CAROL.
DE POENA

ABORTVS ET STERILITATIS PROCVRATAE
EX MENTE CAROLI V. IMP.

Scripsi amici amicitia, et lectorum, si qui essent, venia ac humanitate confusus, quos, ne ob prurium res Illustrum Virorum Ictorum turbandi me scripsisse existiment, enixe rogatos cupio. Nonne mihi conscius sim, me nec diffusam in auctoribus iuris nostri lectione, neque ingenio cum iis esse comparandum? Quid enim est minus, non dico dupondii, sed prolytae, quam id in eruditissimis taxare, quod illi si contemserint nugas, progredi amplius non possit, qui taxarit? Tantum valent apud nos illustres ac consultissimi iurium, quantum si aequitatis ab illis expectare possemus, iam salui essemus. Sed confidimus coniecturam no-

stram illorum neminem nec laedere posse, nec esse laesuram.

Omnis autem de articulo centesimo tertio trigesimo constitutionis carolinae quaestio est duplex. Vna, quae posita est in abortu; altera, quae pertinet ad sterilitatem procuratam. Nos quidem, quae poena fuerit apud Romanos, vel qualem praxis communis hodierna electoralis constituerit, ex systematibus et compendiis exscribere nolumus; neque hic, num aliqua, et qualis ex Iure Feodali Longobardico — statui possit, persequemur; sed vnice mentem Carolingicam alio modo, quam quo vulgo solent, interpretari animus est.

Articuli autem nostri interpretum cohors est omnis diuisa in partes tres, quarum prima vi autoritatis Carpzouianae gladii poenam statuit, si partus animatus aut ab ipsa foemina propriis visceribus vim inferente, aut ab alio quocunque dolo malo abactus est. Ex alterius partis sententia, eaque frequentissima, foemina in se ipsa saeuens in aqua suffocanda, caeteri omnes, siue masculi sint, siue foeminae, gladio sunt plectendi. Tertia denique, quae pars est recentissima, ita interpreta-

pretatur: mas gladio, foemina, ea etiam, quae in se ipsa deliquit, culeo puniatur.

Ita nobis periculum facientibus, quid ipsi sentiamus, addere liceat! Legimus et interpretamur ita: *Item so jemandt eynem weibsbild durch bezwang, essen oder trincken, ein lebendig kind abtreibt, — so solch übel fürsetzlicher vnnnd bosshafftiger weifs beschicht, soll der man mit dem schwert, als eyn todt/schlaeger, vnnnd die frau hic parenthesis (so sie es auch an ir selbs thette, ertrenkt) claudatur, oder scilicet foemina, de qua ante parenthesis sermo erat, sunst zum todt gestraft werden etc.*

Num hic pro *oder* melius *aber* legi possit, non quaerimus. Sensus autem est: Mas gladio; foemina grauidae vim inferens extraordinarie; ea autem, quae in se ipsa faeuit, culeo puniri debet.

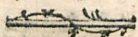
Antequam nostram interpretationem probare aggredimur, nostrum est, ad quaestiones recentissimae interpretationis fortius defendendae causa a vindicibus propositas respondere. Quaerunt ex nobis primo, qua poena adficiamus foeminam, quae abegit partum alterius foeminae? At nos neque gladii, neque culei, sed poenam extraordinariam, de qua

paulo post dicemus, statuimus. Altera eorum quaestio est, quae luculentior sua sententia dici ac desiderari possit? Nos quaerimus, quae nostra? Argumenta habemus firmo, vt credimus, talo stantia. Tres enim hac lege contineri poenas varias variis tribus personis dictas, primo interiecta membra nos docent. Primum, *soll der man mit dem schwerd als eyn todtschlaeger*; alterum, *vnnd die fraw*; tertium *so sie es auch an ir selbs thette, ertrenkt*; nunc sequitur attributum, quod subiectum *fraw* ante parenthesin positum determinat: *oder* scilicet foemina, de qua ante parenthesin locutus fuit imperator, *sunst gestraft werden* etc.; quorum verborum ordinem, illas tres poenarum species diuerfas breuiter distinguendi causa, haud aliter componere lingua potuit. Nam si recta esset illorum sententia, verba haec fere esse deberent: *soll der man mit dem schwerd als eyn todtschlaeger, und die fraw, sowohl die es an ir selbs thette, als die es einer andern thette, nach rath der rechtsverstaendigen entweder ertrenkt, oder sunst gestraft werden*; vel simili modo. Sed vocabulum *auch* non valet amphiboliam remouere, nam et nos illa particula vtimur. Et in Constitutione criminali

minali Bambergensi vocabula *oder* — *oder* duabus enunciationibus respondere, tot profecto (nisi forte omnes) intelligere debent, quot sunt, qui contrarium defendere velint. Recentiores deinde interpretes aiunt Carolum $\bar{v}$. reprobasse sententiam illorum, qui foeminam in propria viscera faeuientem maiori poena adficiendam esse recte statuunt. Sed quo loco? Nos vero ad defendendum argumentum duo alia habemus, quorum alterum ex legibus Romanis petitum est, et ex ipsius rei natura alterum. Quod ad primum attinet, constat, Carolum $\bar{v}$. imperatorem criminalistarum suo saeculo viuentium sententiam, quam aliunde, nisi ex iisdem legibus Romanis, interpretari non potuerunt, in poena abortus definienda esse fecutum. In his enim legibus partim et ab initio quidem exilii poenam nonnisi mulieri visceribus suis vim inferenti, quo partum abigeret, partim illa abrogata, semper maiorem illi, quam alienae foeminae poenam constitutam videmus *). Ex hac enim legum ratione huic crimini, cuius coercitio pro variis Romanorum tempor-

*) Euoluantur l. 8. P. ad L. Corn. de Sicariis; l. 4. de extraordin. crim.; l. 38. §. 5. P. et l. 39. P. de poenis.

poribus definienda est, poenam imperator accommodavit.

Illud de primo; iam ad naturale, ut ita dicam, argumentum venio. Infanticidae suos ipsi liberos interficientes, quod maiorem malitiae gradum prae se ferunt, durius, quam qui alienos necant, puniendi sunt. Nonne? Ipsa sane doctrina de necatis infantibus docet. Nonne id valet de spe humana? Ergo mas (marem scilicet cum muliere rem habentem intelligit imperator. Quotusquisque enim est, quin sui ipsius causa partum alterius foeminae abigat?) mas, inquam, paulo mitius, ut ita loquar, quia malitiosius paululum agit, quam eius grauidae, gladio punitur. Contraria ex parte grauidam (matris enim nomine nondum digna est) quia maiorem culpam habet, si spei humanae verus possessor, qualis mas concumbens non erat (nisi forte quasi possessorem illum nomines) partum abegit, culei poena manet; alienos, siue matronae sint, siue alii e. c. medici, pecunia accepta, quoniam ne quasi possessores quidem sese iactare possunt, poena sequitur extraordinaria. Neque enim de sola spe humana abacta gladium

dium, nedum culeum edixisset Carolus $\bar{v}$, nisi alia non ita multo post a nobis indicanda ratio adfuisset. Ex quibus intelligitur, tres esse in illo articulo varies poenas.

Quoniam de delicto abortus grauiissimo ex mente carolingica breuiter ac vniuerse dictum est; de ratione legis et cautionibus in definienda poena adhibendis pauca adhuc dicere placet. Concumbentis enim, nec minus certe grauidae, cur iucundior ac magis necessaria, quam aliorum de partu producendo spes esse debeat, ratio haec est, ne hoc neglecto matrimonii officio ad maius delictum, infanticidium scilicet ipsum, procliuus reddi possint parentes. Praeterea autem Carolum $\bar{v}$ ex industria paululum obscurius de extraordinaria huius delicti poena locutum esse, lubenter existimamus. Et quamquam multitudo criminum, eorumque sequentia mala saepius postularunt leges grauiissimas; magis tamen, nisi certissimum sit delictum, restrictior, quam extensiuua interpretatio fieri debet, quod inter plura exemplo Art. $\overline{\text{CXXXI}}$. C. C. C. probetur. *)

Max

*) Day, Georg. Struben in *Rechtl. Bedenken*. P. I. n. 31. p. 81. seqq.

Maxima autem cautio adhibenda est in puniendo abortus delicto, quoniam de variis rebus certi semper esse non possumus. Ita v. c. nescimus, capite foetus aut per luem veneream, aut per alias res destructo, monstrum fuerit partus an homo. Item: vtrum potus medicatus, an aliae fuerint abortus causae naturales, quas innumeras artis medicae periti commemorant, quarumque duo efficiunt genera; quorum alterum positum est in ipsa corporis dispositione, rebusque iis, quibus illud corpus casu fortuito obnoxium est, quales sunt affectus, terror, vires animi nimis intensae, continuata intemperantia, moeror et sexcenta alia, quae cruorem ad internas corporis partes reducere possunt;*) alterum autem in causis extra corpus sitis quaerunt. Nos addimus tertium genus, ipsos reiteratos **) abortus, quos ad primum genus referre noli-

*) Dav. Macbrid's Methodical introduction to the theory and practice of physic (London 1772. II. 4) P. II. B. IX. Cap. IX.

**) Egregie scripsit in hac academia ante paucos dies de abortus. causis, praecipue reiterati, eiusque sanandi ratione Doctiff. et Amiciff. GOTTLOB FRIDERICVS RICHTERVS in commentatione, cui frons est: De abortu crebro redeunte.

nolimus. Praeterea et viuus requiritur foetus, *ein lebendig Kind*; ergo imprimis inquirendum est, vtrum vixisse tantum visus sit, nec ne; et tales cautiones iudex obseruare plures debet. Sed haec haec tenus.

De reliqua articuli nostri quaestione, ne frustra repetamus, quoniam nec rerum ratio flagitare videtur, non tam nihil dicamus, quam et in hoc crimine interueniente adhuc castrationis poena, ad trium diuersarum poenarum diuisionem, qua vsi sumus in superioribus, respiciendum esse existimamus. Textus enim C. C. C. de sterilitate procurata interpretatio eadem fere est, quam quae legis de abortu procurato esse debeat. Sic ex nostra quidem sententia sese habent verba:

— *wer auch eyn man oder weib unfruchtbar macht, so solch übel fürsetzlicher vnnnd bosshafftiger weifs beschicht, soll der man mit dem schwerd, als eyn todtschlaeger, vnnnd die fraw (so sie es auch an ir selbs thette, er-trenkt) oder sunst zum todt gestraft werden.*

Ex quibus iterum intelligitur, tres esse varias poenas, quarum prima est gladii, mari foeminam vel se ipsum sterilem facienti destinata; deinde altera culei, foeminis

minis concipiendi facultatem venenata portione sibi tollentibus dicta; et tertia denique est extraordinaria poena, quae foeminas foeminis aut maribus vires generandi adimentes sequitur. Ergo sub verbo *fraw* omnis foemina intelligi nequit; nec illud ex oppositione *des mannes*, quo marem (intelligunt marem quemcunque) significari male tradunt, patere potest. Marem scilicet foeminamque in allegatis Art. CXLIV et CLXII nihil aliud, quam quod vocabula sonant, significare, quisquamne, bone Deus, ut neget?

Haec fere sunt, quae super articulo centesimo tertio trigesimo constitutionis criminalis carolinae, eiusque matris per angustias temporis, et ingenii doctrinaeque imbecillitatem dicere nobis liceret. Claudite, adclamant corruales, quos putamus esse amicos.

Claudite iam riuos, pueri: sat prata biberunt.

ue

po-
leni-
emi-
andi
fraw
illud
(in-
icari
fcili-
XLIV
bula
eus,

culo
onis
per
inae-
eret.
pu-

a bi-

ue

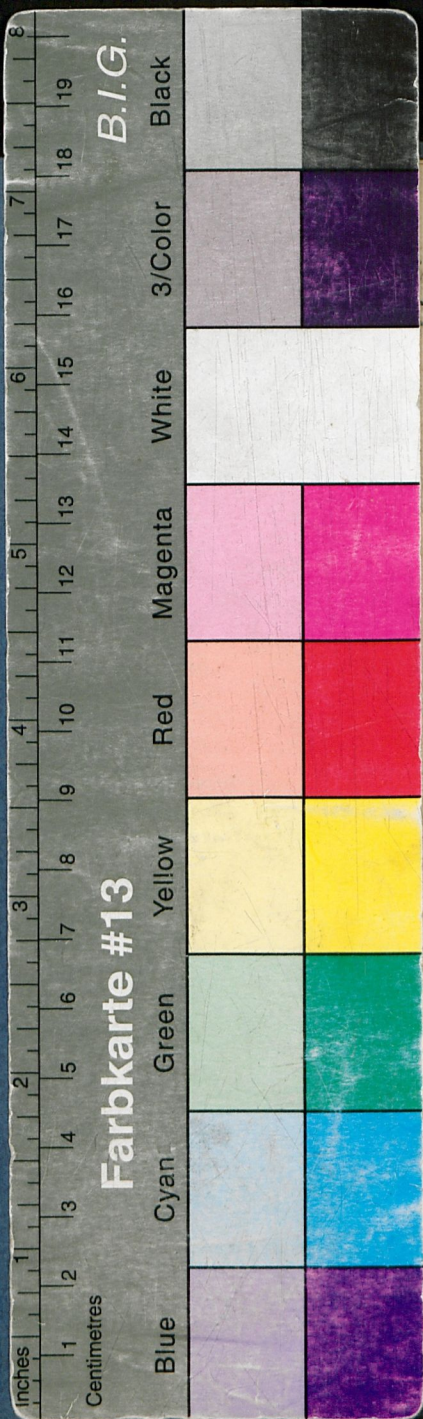
Kp 4338

ULB Halle 3
005 725 259

v. 078

B.I.G.

Farbkarte #13

59

S V P E R

ART. CXXXIII.

C. C. C.

203

Kp 4338

Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
 Viribus: et veritate diu, quid ferre recusent,
 Quid valeant humeri.

HORAT. de A. P. v. 38 seqq.

LIPSIÆ. CIOICCLXXIX.

EX OFFICINA LANGENHEMIORVM HAERED, ET
 KLAUBERTHIA.

